

CÍLOVÉ SPORTY

František Táborský

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA

ORGANIZACE

HISTORIE

biatlon • boccia raffa • boča • boules • bowling • bumerang • curling • disk accuracy • disk golf • dráhový golf • golf • gorodky • karambol • krocket • kuše • kuželky • lawn bowling • lukostřelba • metaná • moderní pětiboj • paintball • pétanque • pool • snooker • sportovní rybářství (zásah cíle) • sportovní střelba • střelba na kovové siluety • šipky • woodball

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

František Táborský

Cílové sporty

Základní pravidla – organizace – historie

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
obchod@gradapublishing.cz, www.grada.cz
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
jako svou 2718. publikaci

Odpovědná redaktorka Magdalena Hrábková
Jazyková úprava Michala Benešová
Sazba Květa Chudomelková
Ilustrace Kateřina Novotná
Fotografie František Dvořák, Daniel Hrdlička, Robin Parkan a archiv autora
Fotografie na obálce Michal Dusil
Počet stran 144
První vydání, Praha 2007
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2007
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2007

ISBN 978-80-247-1637-4 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6036-0 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2011

Obsah

Předmluva 6

Cílové sporty 8

Golfový typ

Golf 12

Dráhový golf 19

Krocket 25

Woodball 30

Disk golf 35

Curlingový typ

Curling 38

Metaná 42

Lawn bowling 45

Pétanque 48

Boules 52

Boccia raffa 55

Boča 59

Kuželkový typ

Kuželky 62

Bowling 67

Gorodky 72

Kulečnickový typ

Snooker 75

Pool 80

Karambol 84

Šipkový typ

Šipky 88

Disk accuracy 94

Bumerang 97

Sportovní rybářství (zásah cíle) 100

Střelecký typ

Sportovní střelba 104

Biatlon 111

Moderní pětiboj 115

Střelba na kovové siluety 118

Paintball 121

Lukostřelba 125

Kuše 133

Abecední seznam

cílových sportů 137

Rejstřík zkratk 138

Literatura 142

Předmluva

V roce 2004 vyšel v nakladatelství Grada Publishing první díl publikace *Sportovní hry – sporty známé i neznámé* a o rok později také díl druhý. Během příprav obou textů jsem byl občas dotazován, zda se tam objeví také informace o golfu, curlingu, boče... Odpovídal jsem a vysvětloval, proč do těchto knih nemohu tato sportovní odvětví zařadit. A po vydání knížek jsem opět objasňoval, proč tyto sporty v obsahu chybí.

Veškerá nedorozumění vyplývají z rozsáhlosti, pružnosti a neujasněnosti pojmu „sport“, „hra“ a „sportovní hra“ a z rozdílného vnímání jejich významu. Tak například golf. Říkáme „půjdeme si zahrát“. Přitom se můžeme jen příjemně pobavit (sami se sebou, s přáteli, s obchodními partnery) nebo podstoupit vzrušení ze soutěže proti jiným (často lepším, které však díky různým handicapům můžeme porazit) či si dokonce jako profesionálové vydělat (a přeměnit tak svou původní nezávaznou pohybovou aktivitu na činnost v podstatě pracovní). Golf je bezesporu zábavou, hrou, sportem a dokonce také zaměstnáním. V žádném případě však není „sportovní hrou“. Předpokladem však je, že přijmeme všeobecně uznávanou definici „sportovní hry“, kterou jsme důkladně objasnili ve výše zmíněných knížkách.

Golf, curling, boča a další jim podobné sporty mají se sportovními hrami zajisté mnoho podobného. V mnohém podstatném se ale výrazně odlišují. Vytvářejí samostatnou skupinu sportovních odvětví, kterou nazýváme **cílové sporty**. V úvodní kapitole této knihy se budeme jejich společnými i rozdílnými klasifikačními znaky zabývat podrobněji.

Ne všechny zde popisované sporty mají dlouholetou tradici a již po deseti letech ověřovaná a ustálená pravidla. Některé jsou velice mladé a pro většinu světa neznámé a dosud neobjevené. Některé mají v podstatě jedinou podobu, jiné zahrnují desítky různých, často se měnících soutěžních disciplín. Některé z nich úporně vyhledávají možnosti prosazení ve stále rostoucím konkurenčním souboji, jiné se těší mimořádné pozornosti tisku, televize a sponzorů. Všem je ale společné – a to bylo hledisko našeho výběru – že o ně pečují mezinárodní sportovní organizace, pořádající své celosvětové vrcholné soutěže podle vlastních, svými členy jednotně přijímaných předpisů.

Tak jako v předchozích případech bylo pro konečnou podobu zde předkládaného textu zapotřebí vyhledat, shromáždit, roztrždit, vyhodnotit, vybrat a zpřístupnit nesmírné množství informací a údajů. Některé byly dostupné snadno, jiné takřka po detektivním pátrání. Neobešel bych se přitom bez pomoci, odkazů a rad mnoha zasvěcených. Byli mezi nimi čeští i zahraniční činovníci sportovních svazů i kolegové a studenti FTVS UK. Všem, veřejnosti často neznámým, patří mé poděkování. Za jakékoliv další případné připomínky či upřesňující doplnění budu vděčný.

doc. PhDr. František Tábořský, CSc.

frantisektaborsky@seznam.cz

Cílové sporty

Cílovým sportům i sportovním hrám, jak je obsaženo již v jejich názvu, jsou společně všechny charakteristiky, které nějaký obor lidské činnosti vřadí do kategorie „sport“. Z organizačního hlediska to znamená, že je vytvořena síť řídicích orgánů na různých úrovních (místní, regionální, národní, kontinentální, světové). Hlavním úkolem těchto institucí je péče o sportovní soutěže, které odpovídají rozsahu jejich působnosti (například přebor města, mistrovství republiky či mistrovství světa). Při zajišťování těchto soutěží se opírají o obecně přijímaná pravidla, řády a směrnice. Soutěžící, chtějí-li uspět, se musí těmto podmínkám dobrovolně přizpůsobit. Disciplinární řády pamatují na různá porušení pravidel celým rejstříkem různých sankcí. Soutěžící sportovci se ale na soutěže také připravují, často v dlouhodobém procesu sportovního tréninku. Původní „sportsman“ tak již není sám pouze s kolegy ze svého družstva a se soupeři. Vrcholný sportovec může být obklopen celým realizačním týmem (trenér s případnými asistenty, manažer, obchodní jednatel, lékař, masér, fyzioterapeut, psycholog, videotechnik atd.). Při soutěži se pak objevuje další dělba rolí: organizátoři (zajišťující ubytování, stravování, transport, lékařské zajištění, dále masmédia, sponzoři apod.), činnovníci sportovního svazu (delegáti, rozhodčí, časoměřiči, zapisovatelé atd.), případně nezávislí kontroloři (antidopingoví komisaři).

Sport má mnoho podob a proměnlivých tváří. Je živý a ustavičně se vyvíjí. V množství různých sportovních odvětví a disciplín se dá dnes již jen s obtížemi orientovat. Sporty jsou proto podle různých kritérií a společných znaků „škatulkovány“. Máme tak sporty týmové či individuální, kondiční, estetické či úpolové, sporty na sněhu, ve vodě, ve vzduchu, venkovní či halové, motoristické, se zvířaty apod. Díky některým navzájem se prostupujícím hlediskům mohou určité sporty patřit i do více různých skupin.

Sportovní hry jsou ale skupinou sportů, která je svou definicí vymezena zcela jednoznačně. Sportovní hra je soutěživá činnost dvou soupeřů v jednotném prostoru a čase, kteří podle institucionálně schválených pravidel usilují o prokázání vlastní převahy lepším ovládním společného předmětu. Sportovním hrám jsou nejvíce blízké sporty úpolové (box, zápas, judo, šerm apod.), kterým ale chybí společný předmět.

Žádný z cílových sportů popisovaných v této knížce uvedené definici sportovních her neodpovídá. Téměř vždy chybí „ovládání společného předmětu“. Zpravidla žádný společný předmět není. Pokud ano (např. „prasátko“ v pétanque), soupeři neprokazují vlastní převahu při jeho ovládní. Až na

jednu výjimku. Tou jsou cílové sporty kulečnickového typu, které mají ke sportovním hrám velice blízko. U nich jsou společné předměty nejméně tři (karambol), ale může jich být také dvacet dva (snooker). U sportovních her je společný předmět téměř výhradně pouze jeden. Jen ve dvou sportovních hrách (ringo a double disc court) mohou být společné předměty dva.

U některých cílových sportů je základem celé soutěže, stejně jako ve sportovních hrách, souboj dvou soupeřů (boča, snooker, šipky, vyřazovací závody v lukostřelbě). Soupeři se ale ve svých aktivitách střídají (boča, snooker, šipky) nebo soutěží současně, avšak na vlastní cíle (lukostřelba). Navíc: soutěžící v cílových sportech nesmějí svého soupeře nijak přímo omezovat a nemusejí okamžitě reagovat. Na případné rozhodnutí, jak zahrát tágem do hrací koule (snooker) nebo jak hodit svůj kámen (curling), mají, na rozdíl od sportovních her, dostatek času.

Jednotčím znakem všech cílových sportů je snaha přiblížit svůj soutěžní předmět (míček, koule, kamenný kotouč, šipka, bumerang, kulka, šíp apod.) co nejbližší nebo co nejpřesněji ke stanovenému cíli, případně zasáhnou tento cíl tak, aby byl zasažen další cíl (např. hrací a hraná koule v kulečnickových hrách). K tomu jsou zapotřebí především velice jemné koordinační dovednosti ve spojení „oko – ruka“. To je nezbytným předpokladem úspěchu rovněž ve sportovních hrách (střelba na koš, příhrávka, umístění míčku do pole soupeře apod.). Avšak u cílových sportů chybí současný aktivní odpor soupeře a není tudíž tolik zvýrazněna složka kondiční.

Pod pojmem **cílový sport** tedy rozumíme soutěživou činnost, která je vymezena institucionálně schválenými pravidly a ve které je úkolem co nejpřesněji vypuštění soutěžních předmětů s ohledem na určený cíl.

Z praktických důvodů jsou zde uváděné cílové sporty rozděleny do šesti skupin, které se od sebe v některých znacích odlišují:

- **Golfový typ:** úkolem těchto sportů je dopravit vlastní soutěžní předmět (míček, kouli, disk) do určeného prostoru (jamka, branka, koš). K tomuto účelu se (s výjimkou disk golfu) používají speciálně upravené hole.
- **Curlingový typ:** úkolem je dopravit vlastní soutěžní předměty (kamenné kotouče, koule) co nejbližší k cíli umístěnému na zemi. Cíl je pevně plošně vyznačen ve standardní vzdálenosti (curling, metaná) nebo je to trojrozměrný předmět (malá kulička), který je na začátku jednotlivých kol soutěže vhašován volně do určeného prostoru. Jeho vzdálenost od soutěžících je tedy v jednotlivých kolech různá, případně se také v rámci jednoho kola může po zásahu hrací koulí změnit.

- **Kuželkový typ:** úkolem je porazit co největší počet předmětů (kuželek) nebo tyto předměty (válečky) vyrazit z cílového prostoru. Vzdálenosti jsou standardní a prostředkem zásahů jsou odhazované koule nebo hole (gorodky).
- **Kulečnickový typ:** úkolem je zasáhnout hrací koulí další hranou kouli tak, aby byla dopravena do některého z otvorů na kraji kulečnickového stolu (snooker, pool) nebo aby stanoveným způsobem zasáhla kouli třetí (karambol). Ke strkům do hrací koule se používá speciální hůl (tágo).
- **Šipkový typ:** úkolem je zasáhnout pevný cíl, který je umístěn ve standardní vzdálenosti. Prostředky zásahu (šípky, disk, bumerang) jsou odhazovány přímo z ruky nebo s pomocí rybářského prutu (zátěž na konci šňůry).
- **Střelecký typ:** úkolem je co nejpřesnější zásah většinou pevného, ale též pohyblivého cíle. Prostředkem zásahu jsou kulky, broky či šípky vystřelované z různých ručních zbraní (palné zbraně, luky, kuše). Vzdálenost cíle je zpravidla standardní, avšak může být také proměnlivá. Cíl má nejčastěji podobu kruhového terče. Ten má bodově nejvíce ohodnocený střed a je rozdělen na další zóny (ve většině případů to jsou soustředná kruhová pásma). Bodové ohodnocení zásahů se pak se vzdáleností od středu terče postupně snižuje. Do skupiny cílových sportů střeleckého typu je zařazen také biatlon a moderní pětiboj, u kterých je střelba pouze jednou ze soutěžních disciplín.

O cílové sporty pečuje množství nadnárodních sportovních organizací. Jsou to především celosvětové, kontinentální a národní instituce, které jsou zaměřeny na jednotlivé sporty. V tomto ohledu nás zajímají organizace světové, evropské a české. Vedle nich existuje také celá řada organizací, které mají multisportovní charakter. Nejdůležitější z nich je Mezinárodní

olympijský výbor (International Olympic Committee, IOC). Z cílových sportů jsou na programu **letních olympijských her** sportovní střelba, ve spojení s ní také moderní pětiboj a lukostřelba. Na programu **zimních olympijských her** je curling a biatlon. Jiným cílovým sportům IOC přiznává přidružený status: golf, boules, bowling a společně tři kulečnickové sporty (snooker, pool, karambol). Další pak o tento status usilují.

Kromě olympijských her jsou však pořádány ještě jiné významné sportovní soutěže, které mají ve svém programu více sportů, z nichž některé patří mezi cílové. Tyto soutěže lze rozdělit podle geografického nebo resortního hlediska. Z územního hlediska jsou zřejmě nejvýznamnější Světové

hry (World Games). Zaštiťuje je Mezinárodní asociace světových her (International World Games Association, IWGA). **Světové hry** se konají každé čtyři roky, vždy v lichém roce následujícím po letních OH. Na programu Světových her jsou z cílových sportů pétanque, boules, kuželky, bowling, snooker, pool, karambol, rybolovná technika (casting) a polní lukostřelba.

Z rezortního hlediska jsou nejsledovanější soutěže pro **zdravotně postižené sportovce**. Koordinační charakter cílových sportů a jejich poměrně nízká kondiční náročnost jsou důvodem, proč v podstatě každý cílový sport svá pravidla pro tyto sportovce různým způsobem upravuje. Pro potřeby zdravotně postižených byl vytvořen také jeden cílový sport s originálními pravidly – boča. Ze sportovních soutěží pro zdravotně postižené jsou v celosvětovém měřítku nejvýznamnější deaflympiády, paralympiády a speciální olympiády.

Deaflympiády (dříve Světové hry neslyšících) se, s ohledem na zvláštní způsob postižení soutěžících a jejich dorozumívání, konají samostatně. Řídící organizací je Comité International des Sports des Sourds (CISS). Neslyšící se, na rozdíl od jiných druhů zdravotního postižení, nedělí do různých startovních tříd. Pravidla soutěží se od pravidel pro nepostižené sportovce v podstatě neodlišují. Letní a zimní deaflympiády se konají ve čtyřletých cyklech, vždy v lichém roce, který následuje po OH. Na programu letních deaflympiád bývá z cílových sportů bowling a sportovní střelba.

Paralympiády jsou od roku 1960 organizovány bezprostředně po skončení OH. Pečuje o ně International Paralympic Committee (IPC) v úzké spolupráci s IOC. Na programu letních paralympiád jsou z cílových sportů boča, lukostřelba a sportovní střelba, na programu zimních paralympiád pak curling a od roku 2006 taktéž biatlon.

Speciální olympiády jsou určeny mentálně postiženým sportovcům. Mezinárodní patronát nad nimi vykonává Special Olympics (SO). Hnutí založila v USA v roce 1960 Eunice Kennedy. V roce 1988 se SO dočkalo také uznání IOC. Rytmus pořádání je opět čtyřletý, vždy v roce následujícím po OH. V roce 2005 se uskutečnila osmá zimní a v roce 2007 se bude konat již dvanáctá letní speciální olympiáda. Na letním programu bývají z cílových sportů soutěže v golfu, boče a bowlingu.

golf

Soutěžící na golfovém hřišti odpalují pomocí holí s různě tvarovanou hlavou svůj míček tak, aby ho postupně dopravili na co nejmenší počet úderů do osmnácti jamek.

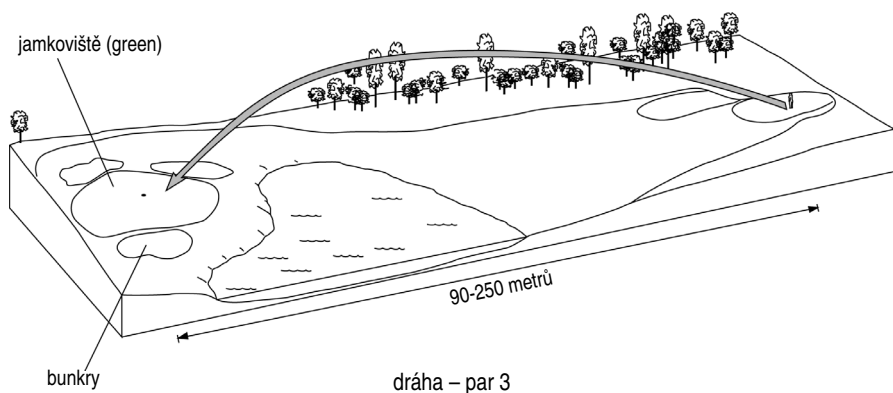
Soutěžní prostor

Golfové hřiště je umístěno ve zvlněném přírodním terénu. Proto je každé golfové hřiště svou podobou naprosto originální. Na klasickém soutěžním hřišti je **osmnáct drah**. Každá dráha začíná prostorem **odpaliště** (tee), ze kterého se provádí první odpal míčku (drive). Výška trávníku zde má mít 0,8 až 1 centimetr. Odpaliště je obdélníkové, případně čtvercové, délky stran odpovídají přibližně délce dvou holí. Na každé dráze je několik odpališť – pro profesionály muže, profesionály ženy a pro amatéry. Na konci dráhy je prostor **jamkoviště** (green). Zde je dokonale udržovaný a krátce sestřížený trávník (jeho výška by měla být 0,2–0,4 centimetru). **Jamka** má průměr 10,8 centimetru a hloubku 10 centimetrů. Pro lepší viditelnost z větší vzdálenosti je označována tyčí s praporkem.

Mezi odpalištěm a jamkovištěm je pásmo udržovaného trávníku (fairway), které se výrazně odlišuje od přírodního okolí a má šířku od 23 do 56 metrů (25 až 60 yardů). Výška trávníku na fairway má být 1,1 až 1,9 centimetru. Podél i napříč dráhy mohou být umístěny přirozené či umělé vodní překážky (jezíčko, potůček) nebo písečné plochy, tzv. bunkry. Ty jsou převážně v místech dopadů míčků po prvním odpalu nebo v blízkosti jamkoviště. Vlastní dráha pak bývá obklopena přírodním, nepřilíhly upravovaným prostředím. Délka drah (od odpaliště k jamce) se pohybuje v rozmezí mezi 95 až 550 metry (100 až 600 yardů). Vzdálenosti pro ženy jsou asi o deset procent kratší. Celková délka osmnácti drah je pak nejčastěji kolem 5 až 6 kilometrů.

Pro stavbu hřiště s osmnácti jamkami je zapotřebí plocha 50 až 150 hektarů. Náklady na jeho stavbu a další vybavení se mohou pohybovat mezi 25 až 200 miliony korun. Několik milionů ročně stojí údržba hřiště.

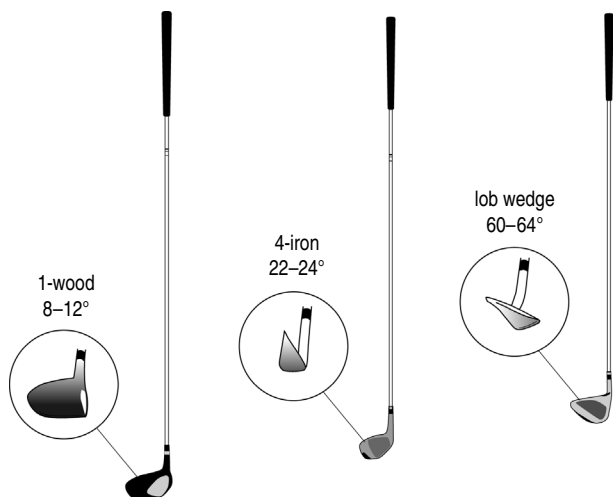
Pro každou dráhu je podle její délky a obtížnosti terénu určena **norma** (par), která udává ideální počet odpalů (úderů) k zahrání míčku do jamky. Dráhy dlouhé 90 až 250 metrů mají obvykle par 3 (viz obrázek dráhy), dráhy dlouhé 250 až 440 metrů par 4 a dráhy dlouhé 440 až 550 metrů par 5. Součet

norem pro jednotlivé dráhy (parů jednotlivých jamek) pak udává normu hřiště (par hřiště), která bývá obvykle mezi 70 a 72 úderů. Podaří-li se umístit míček do jamky na menší počet úderů, než je norma, uplatňuje se zvláštní názvosloví. O jeden úder méně než par jamky = birdie, o dva úderů méně než par jamky = eagle a o tři úderů méně = albatros. Zcela mimořádně se může podařit zahrát jamku na jediný úder = hole-in-one. Nejdelší hole-in-one se podařil v roce 1965 na hřišti v Miracle Hills (USA) na dráze dlouhé 447 yardů (necelých 409 metrů). Nejdelší dráha na světě se nachází v japonském Satsuki. Od odpaliště k jamce měří 870 metrů a její par je 7.

Soutěžní náčiní

K úderům do míčku jsou používány různě dlouhé, různě těžké a odlišně tvarované **hole**. Pro odpaly na velké vzdálenosti se používají tzv. **dřeva** (woods), která jsou očíslována podle délky násady (shaft) a podle sklonu úderné plochy (loft), zpravidla od 1 do 7. Číslo jedna má například sklon úderné plochy mezi 8 až 12 stupni, číslo pět pak mezi 19 až 21 stupni. Navzdory názvu nemusí být hlava těchto holí ze dřeva, materiálem může být těž kov (hliník, titan), kovové slitiny, karbon nebo umělé hmoty. Pro přiblížení míčku k jamce se uplatňují tzv. **železa** (irons), která mají vždy kovovou hlavu. Čísloují se podle sklonu úderné plochy od 1 do 10. Například železo 3 má sklon 17 až 19, železo 6 sklon 30 až 32 a železo 9 pak 42 až 44 stupňů. Čím je číselné označení hole nižší, tím je dráha letu míčku plošší a delší. Pro zvláštní situace, při odpalech z písku nebo z vysoké trávy, lze používat hole označované jako **wedge**. Tyto hole mají mimořádně velký

sklon hlavy (47 až 64 stupňů). Pro úder v jamkovišti, při dopravě míčku do jamky, se uplatňují hole s přímou rovnou hlavou (sklon 3 až 4 stupně), tzv. **putter**.

míček s kolíčkem

Míčky pro golf mají v současnosti většinou pevné (profesionální mohou mít i tekuté) jádro, které je obaleno až třemi plastovými vrstvami. Tradičně má míček bílou barvu, začaly se však vyrábět i míčky jinak zbarvené. Mírně důlkovaný povrch míčku zlepšuje účinnost odpalů a jeho letové vlastnosti. Hmotnost míčku nesmí překročit 45,93 gramu. Jeho průměr je nejméně 42,67 milimetru. Při prvním úderu z každého odpaliště lze míček položit na plošku nízkého zapichovacího **kolíčku** (tee), který je vyroben ze dřeva či umělé hmoty.

Soutěžící

Soutěží spolu jednotlivci (muži či ženy) nebo družstva. Ta mohou být dvočlenná, tříčlenná nebo čtyřčlenná. Hráči jsou oblečeni do dlouhých kalhot a trička s límečkem. Speciální obuv je kožená, na podrážkách může mít kolíčky z umělé hmoty nebo kovu. Pro lepší držení hole mívají hráči na jedné ruce také koženou rukavici. Během jedné soutěže smí hráč golfu použít pouze **čtrnáct holí**, které si předem vybere podle charakteru hřiště. Hole

jsou umístěny v golfovém vaku (bag), který je přenášen nebo převážen na speciálním vozíku (ten může být opatřen i elektromotorem). Hráče může doprovázet **pomocník** (caddie), který se stará o golfový vak a může též radit při výběru hole a taktiky. Pro hru na osmnáct jamek je třeba počítat se 4 až 6 hodinami.

Výbava pro golf stojí v průměru kolem 10 až 15 tisíc korun. Lze ji pořídit též levněji, ale také naopak výrazně draž. Za členství v klubu se zaplatí jednorázově kolem 25 000 Kč (v některých exklusivních klubech však může být tato částka až desetinásobná). Každoroční členské příspěvky se pohybují nejčastěji mezi 5 až 15 tisíci korun.

Pro účast ve většině amatérských soutěží je třeba absolvovat zkoušku z pravidel a praktickou prověrku. Amatérští hráči mají podle své výkonnosti přidělen **handicap**. Ten je udáván číslem od 0 do 54, což znamená počet odpalů navíc nad normu (par) hřiště, které hráč potřebuje k absolvování všech jamek. Handicap hráčů umožňuje vyrovnání možností soutěžících, kteří mají různou úroveň výkonnosti, na celkové vítězství v soutěži.

Profesionální hráči handicap nemají. Nejlepší z nich dokáží zahrát kolem 7–8 úderů pod par hřiště. Při dlouhých odpalech je míčku udělována rychlost přes 200 km/hod. Nejdelší registrovaný odpal na klasickém hřišti (mistrovství USA v Las Vegas) činil za podpory větru 470 metrů.

Základní pravidla

Soutěž může být zaměřena:

- na jamky nebo
- na rány.

V soutěži **na jamky** vítězí ta strana (jednotlivec či družstvo), která byla na určeném počtu jamek (18, 36, 54 nebo 72) vícekrát úspěšnější. Za vítězství na jamce se počítá jeden bod, vítězí ten, který do ní dopravil míček na menší počet úderů. V soutěži na rány vítězí strana, která absolvuje určený počet jamek (18, 36, 54, 72) s celkově nejnižším počtem odpalů. Soutěže profesionálů trvají zpravidla čtyři dny, každý den je absolvováno jedno kolo, tj. celé hřiště s 18 jamkami.

Každý úder do míčku je započítáván. První odpal na každé dráze začíná vždy z odpaliště, ve kterém může být míček pomocí kolíčku nad okolní terén mírně vyvýšen. Následující údery jsou prováděny vždy z místa, na kterém zůstal míček po předchozím odpalu ležet. Mohou však nastat

situace, kdy toto pravidlo uplatnit nelze, neboť je míček utopen, ztracen či by při úderu do něj mohlo dojít ke škodě. Spadne-li míček do vody a není možné s ním dále hrát, pokus se započítává a lze provést další úder z předchozího místa nebo míček spustit (drop) ve vzdálenosti dvou holí od místa, ve kterém míček překročil hranici vodní překážky. Jestliže dojde ke ztrátě míčku (nemohl být do pěti minut nalezen) nebo dopadne-li mimo prostor, ve kterém je možno hrát (například do díry či za plot ohraničující hřiště), je úder započítáván a další úder se provádí opět z místa předchozího odpalu. Zůstane-li míček ležet za neodstranitelnou překážkou (nepohyblivá závada), je opět možné spustit ho na místo, odkud je již možno hrát, avšak ne blíže k jamce. Úprava terénu (s výjimkou pohyblivých závad, například spadlé větve) není povolena.

Historie a organizace

Za první sportovní podobu golfu lze považovat pravidla, která v roce 1744 vydala *The Gentlement Golfers of Leith* založená ve Skotsku, později přejmenovaná na *Honourable Company of Edinburg Golfers*. V roce 1754 vznikl klub *Saint Andrews Society of Golfers*, který zpočátku používal pravidla z Leithu. V roce 1764 se počet jamek na hřišti v *Saint Andrews* snížil z 22 na dnešních 18. Tento golfový klub se v roce 1864 přejmenoval na **Royal and Ancient Golf Club of Saint Andrews**. Jeho pravidla jsou pro golfový sport zavazující i v současnosti.

V roce 1860 byl založen první významný turnaj *British Open Championship*. Dalším se stal v roce 1895 ve Spojených státech amerických *US Open*. Tam byla také v roce 1916 vytvořena **Professional Golfers' Association** (PGA). Tyto soutěže byly zpočátku organizovány výhradně pro muže. Přestože jsou informace o soutěžích žen doloženy již od roku 1893, hrál se první *US Women's Open* až v roce 1946 a první světové profesionální mistrovství (PGA) pro ženy až v roce 1955.

Amatérská soutěž v golfu se dostala začátkem dvacátého století také dvakrát do programu olympijských her. Na OH 1900 soutěžili muži (jednotlivci a družstva) i ženy (pouze jednotlivci). Na OH 1904 již byla zastoupena jen soutěž mužů. V roce 1958 byl ve Washingtonu ustaven **World Amateur Golf Council** (WAGC). Zakládajícího kongresu se zúčastnili zástupci 35 zemí. Tento orgán začal organizovat nejdříve MS pro amatérská družstva mužů. V roce 1964 se uskutečnilo i první MS amatérských ženských družstev. WAGC byla v roce 2003 přejmenována na **International Golf Federation** (IGF).

Míčky pro golf byly původně z koženého obalu vyplněného peřím, později byly vyráběny z gutaperčy (ztuhlý přírodní latex) a z gumy. Technologický pokrok poznamenal též

výrobu holí, které měly od roku 1929 pružné kovové rukojeti. To vše, společně s rychlou výstavbou nových hřišť, způsobilo v posledních desetiletích nebyvalé rozšíření golfu. Podle kvalifikovaného odhadu bylo v roce 2006 po celém světě více než 32 000 golfových hřišť, z toho jen v USA více než sedmnáct tisíc a v Evropě více než šest tisíc.

Na území Česka bylo otevřeno první golfové hřiště v roce 1904 v Karlových Varech. Mělo 9 jamek a par 37. O rok později bylo postaveno také hřiště v Mariánských Lázních. Tato hřiště byla využívána převážně zahraniční lázeňskou klientelou. V roce 1926 byl založen Golf Club Praha a o dva roky později Golfový klub Líšnice. Konečně v roce 1931 vznikl Golfový svaz Československé republiky (GS ČSR). V letech druhé světové války a po ní nebyly na českém území pro rozvoj golfu příznivé podmínky. Až v roce 1966 byla ustavena Ústřední sekce golfu ČSTV, která řídila deset oddílů. O dva roky později vznikl Československý golfový svaz (ČGS), který se v roce 1990 přejmenoval na Československou golfovou federaci (ČSGF). Její nástupnickou organizací na území Česka byl Českomoravský golfový svaz (ČMGS), který od roku 1993 používá označení **Česká golfová federace** (ČGF). V roce 2006 dosáhl počet golfových hřišť v České republice osmdesátky. Kolem patnácti z těchto hřišť mělo 18 jamek a vyhovovalo náročnějším požadavkům.

Professional Golfers' Association (PGA) sestavuje každé dva roky žebříčky nejlepších hráčů. Ti získávají body v mužské sérii profesionálních turnajů, kterých je po celém světě nejméně čtyřicet. V roce 1999 se do čela žebříčku propracoval Tiger Woods (USA), kterému tehdy bylo 21 let. Jako první se na něm udržel 264 týdnů, to je více než pět let. V roce 2004 vydělal 73 milionů eur (více než dvě miliardy českých korun). Téměř sedmdesát milionů eur však vytěžil z reklamních aktivit a jen „malý“ zbytek z turnajových prémie. O osm milionů eur za ním skončil Michael Schumacher (formule 1, Německo) a o 15 milionů eur méně vydělal třetí Shaquille O'Neal (basketbal, USA). Nejúspěšnějším profesionálním hráčem českého původu je zatím Alex Čejka, který však startuje za Německo.

Čtyři hlavní profesionální turnaje mužů tvoří tzv. Grand Slam. Patří sem:

- British Open (od roku 1860 na různých hřištích v Anglii a Skotsku),
- US Open (od roku 1895 na různých hřištích v USA),
- US PGA (od roku 1916 na různých hřištích v USA),
- Masters (od roku 1934 v městě Augusta, stát Georgia, USA).

Čtyři nejvýznamnější profesionální turnaje žen jsou:

- US Open (od roku 1946),
- Ladies' PGA Championship (od roku 1955),
- Nabisco Championship (od roku 1972),
- Du Maurier Classic (od roku 1990).

Od roku 1953 se každoročně uskutečňuje světový pohár tříčlenných družstev, nazývaný Dunhill Cup. V roce 1990 pak byl poprvé uspořádán souboj amerických a evropských profesionálních družstev, který se od té doby opakuje ve dvouletém cyklu pod názvem Solheim Cup.

International Golf Federation (IGF) organizuje MS družstev ve dvouletých cyklech. Družstva mužů jsou čtyřčlenná (od roku 1958), družstva žen tříčlenná (od roku 1964). Patří mezi sportovní organizace, které jsou uznávány Mezinárodním olympijským výborem (IOC). V roce 2006 se k ní hlásilo 103 národních svazů. Sídlo IGF je v USA ve městě Far Hills.

European Golf Association

European Golf Association (EGA) byla založena v roce 1937. Sídli ve švýcarské obci Epalinges. V roce 2006 patřilo pod patronaci EGA celkem 36 národních federací, které jsou rozděleny do čtyř zón: britská (4 svazy), severní (10), střední (10 včetně Česka) a jižní (12).

Česká golfová federace (ČGF) je členem ČSTV. Začátkem roku 2006 bylo pod hlavičkou ČGF zaregistrováno 57 klubů s celkovým počtem 15 563 členů. Z toho bylo 13 255 dospělých (9497 mužů a 3758 žen). ČGF zastřešuje tři specializovaná sdružení – Českou seniorskou golfovou asociaci (CSGA), Českou asociaci golfových profesionálů (PGAC) a Český svaz greenkeeperů (CSG).

www.internationalgolffederation.org

www.ega-golf.ch

www.cgf.cz